

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO
ĮSTATYMO NR. I-1489 25 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-
630“ PROJEKTO (toliau - Projektas) (TAP-21-1220(2); TAIS Nr.: 21-28021(3))**

2021-10-12 Nr. NV-2483

Vilnius

Projekto rengėjas. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – ŠMSM).

Projekto tikslas. Pateikti Vyriausybės išvadą Seimo narių D. Asanavičiūtės, V. Juozapaičio ir kt. pateiktam Švietimo įstatymo Nr. I-1489 25 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-630 (toliau – Įstatymo projektas), kuriuo siekiama įtvirtinti nuostatas dėl lietuvių kalbos lituanistinėse programose pasiekimų vertinimo organizavimo ir vykdymo bei lituanistinio švietimo finansavimo ypatumų.

Dabartinė situacija. Švietimo įstatyme nurodyta, kad:

- Lituanistinio švietimo paskirtis – padėti išmokti lietuvių kalbą ir ją išlaikyti, išsaugoti tautinį tapatumą. Valstybė finansuoja ar kitaip skatina lituanistinio švietimo veiklas užsienyje.
- Švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka yra sudaromos galimybės lietuvių kilmės užsieniečiams mokytis lietuvių kalba Lietuvos mokyklose.
- Pagal Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos programą skiriamos lėšos lituanistiniam švietimui užsienyje, tokio švietimo įstaigoms panaudos pagrindais gali būti perduodamas turtas.
- Vyriausybės nustatyta tvarka remiami ir skatinami asmenys, vykdančys ar vykstantys vykdyti lituanistinį švietimą užsienyje.

Įstatymo projektu siūloma papildomai nustatyti, kad:

- Švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliota institucija organizuotų asmenų, besimokančių pagal lituanistinio švietimo programas, lietuvių kalbos pasiekimų vertinimą. Vertinimą išlaikiusiam asmeniui būtų išduodamas pažymėjimas.
- Įstaigos, įmonės, organizacijos, laisvieji mokytojai, vykdančys lituanistinio švietimo programas užsienyje, būtų finansuojami iš valstybės biudžeto pagal Vyriausybės nustatytą lėšų apskaičiavimo ir skyrimo tvarką.
- Lituanistinio švietimo teikėjai būtų registruojami Švietimo ir mokslo institucijų registre, o lituanistinių programų mokiniai – Mokinių registre.
- Įstatymo projektas įsigaliojotų 2022 m. rugsėjo 1 d.

Taip pat siūloma kaip perteklinės atsisakyti nuostatos dėl lituanistinio švietimo užsienyje finansavimo programiniu principu.

Projekto esmė. Siūloma iš esmės pritarti Įstatymo projektui, tačiau siūlyti Seimui jį tobulinti:

- Kadangi lietuvių kalbos mokėjimo lygiai nėra įtvirtinti teisės aktuose, Įstatymo projekte siūloma numatyti, kad lietuvių kalbos mokėjimo lygiai būtų nustatomi pagal Europos Tarybos inicijuotus Bendruosius Europos kalbų mokymosi, mokymo ir vertinimo metmenis.
- Kadangi kitose Įstatymo nuostatose bei poįstatyminiuose aktuose yra naudojama sąvoka „lituanistinio švietimo įstaiga“, siūloma jos neatsisakyti. Taip pat, atsižvelgiant į tai, kad lituanistinio švietimo įstaigos sąvoka neapima laisvųjų mokytojų ir apie juos nėra duomenų Švietimo ir mokslo institucijų registre, t.y kokias programas jie įgyvendina, jų vykdomų programų ir mokymo organizavimo kokybę, manytina, kad jiems neturėtų būti skiriamos valstybės biudžeto lėšos. Be to, siūloma nustatyti esminius valstybės finansinės paramos lituanistinio švietimo subjektams elementus, įtvirtinant, kad bendruosius iš valstybės biudžeto finansuojamų lituanistinio švietimo programų kriterijus nustatytų švietimo, mokslo ir sporto ministras, o valstybės biudžeto lėšos lituanistinio švietimo įstaigoms būtų skiriamos

Vyriausybės nustatyta tvarka ir atsižvelgiant į mokinių skaičių bei valstybės finansines galimybes.

- Siūloma įstatyme neįtvirtinti nuostatos dėl privalomos mokinių registracijos Mokinių registre.
- Kadangi patvirtinus Įstatymo projektą lituanistinių programų finansavimui reikėtų papildomų lėšų, kurios nėra įtrauktos į 2022-2024 m. valstybės biudžeto maksimalių asignavimų limitus, siūloma, kad Įstatymo 25 str. 6 d. įsigaliojusių 2023 m. sausio 1 d. Pritarus šiai nuostatai, papildomų lėšų poreikis būtų teikiamas kitamet ir galėtų būti įtrauktas į 2023–2025 m. biudžeto projektą. Tuo tarpu kitiems keitimams, susijusiems su pasiekimų vertinimo proceso organizavimu, įgyvendinti papildomų lėšų nereikia, todėl siūloma, kad jie įsigaliojusių 2022 m. sausio 1 d.

ŠMSM duomenimis, įvairiose užsienio šalyse veikia daugiau kaip 200 lituanistinių mokyklų, jose mokosi apie 8,5 tūkst. vaikų. Priėmus Įstatymo projektą, kas metai papildomai reikėtų apie 1 500 tūkst. eurų, jeigu mokinių skaičius išliktų toks pat. ŠMSM prognozuoja, kad pritarus Įstatymo projektui mokinių skaičius augtų, tačiau įvertinti šio augimo tempų (o tuo pačiu ir papildomų lėšų poreikio) nėra galimybių.

Atitiktis Vyriausybės programai. Susijęs su Vyriausybės programos 46.6 pap. (Lituanistinės švietimo mokyklos) nuostatomis bei Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano 1.2.15 veiksmu „Sukurti ir įdiegti mechanizmą lituanistiniam švietimui (įskaitant lituanistinį švietimą etninėse žemėse ir lietuvių tremties vietose) skatinti ir remti“.

Derinimas. Projektas derintas su Finansų ministerija, Teisingumo ministerija, Užsienio reikalų ministerija, svarstytas 2021 m. rugsėjo 21 d. tarpinstituciniame pasitarime ir patikslintas pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės, Socialinės politikos grupių ir Užsienio reikalų ministerijos pastabas (papildomai suderintas darbo tvarka). Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė Projektui pastabų neturi.

Dalykinio vertinimo išvada. Siūlome svarstyti Vyriausybės posėdžio A dalyje.

Socialinės politikos grupės patarėja

Aistė Zedelytė-Kaminskė

tel. 8 706 63741, el.p. aiste.zedelyte@lr.lt